

1 Johan Ludvig Runeberg

Walter Runeberg, 1885

J. L. Runeberg (1804–1877) är Finlands nationalskald. Hans mest kända dikt Vårt land, blev vår nationalsång. Runeberg skrev på svenska och var redan under sin livstid en respekterad offentlig person vars litterära produktion stärkte den finska kulturen och gav upphov till den nationella identiteten. Hans mest kända verk är Fänrik Ståls sägner, som skildrar det finska kriget 1808–1809 och dess hjältar. Minnesstatyn är huggen av Runebergs son, Walter Runeberg. En större version av statyn finns i Helsingfors.

2 Lantdagstriptyk

Kirsi Kaulanen och Ylva Holländer, 2009

Lantdagstriptyken och August Eklöfs park, som omger den, hör till projekten under Borgå lantdags 200-årsjubileum. Staden ville ha ett permanent minnesmärke över lantdagen som hölls 1809 i Borgå och som på ett värdefullt sätt symboliserar lantdagens betydelse för Finlands utveckling mot självständighet och demokrati.

3 Georg (Göran) Magnus Sprengtporten Minnesplakett, 2010

G. M. Sprengtporten (1740–1819) föddes i Borgå och han tjänstgjorde under sin karriär i både den svenska och den ryska armén. Han har betraktats såväl som nationalhjärte som förrädare. Sprengtportens mål var att skapa en självständig finsk stat med ryskt stöd, och han spelade en viktig roll i bildandet av Storfurstendömet Finland. Sprengtporten tjänstgjorde som den första generalguvernören i det autonoma Finland 1808–1809.

4 Louis Sparre

Vi kan tacka Louis Sparre (1863–1964), en svensk konstnär och formgivare som bosatte sig i Finland, för att Gamla stan i Borgå har bevarats sådan som vi känner den idag. En rutstadsplan hade redan ritats för området och den skulle ha förstört de medeltida gatorna, torgen och bostadskvarteren. På minnesplaketten finns en bild av Sparres tillkännagivande när han 1898 inbjöd invånarna att höra hans presentation om bevarandet av området. Attityderna förändrades gradvis och 1911 godkände stadsfullmäktige bevarandet av området. Sparre är också känd för Iris-fabriken, som han grundade i Borgå. Möbler formgivna av Sparre och keramik formad av Alfred William Finch tillverkades där 1897–1902.

5 Ville Vallgren

Skulptören Ville Vallgren (1855–1940) föddes i Borgå och var Albert Edelfelts jämnårig vän. Liksom Edelfelt bodde också Vallgren flera år i Paris. Vallgrens mest kända verk är fontänskulpturen Havis Amanda på Helsingfors salutorg. Han är också känd för sina miniatyrskulpturer och bruksföremål i jugendstil som var dekorerade med kvinnofigurer. Vallgren donerade 1934 den relief som han själv hade gjort till Edelfelt-Vallgren-museet, som tidigare hade verkat i byggnaden. Nuförtiden kan man se hans verk i Borgå museums utställningslokaler.

6 Minnesplakett över dragonkåren

Monumentet är tillägnat Finska lätta dragonkåren, som var ett kavalleriförband inom den svenska armén 1770–1927. Dragonkårens stab låg i Borgå fram till 1777.

7 Larin Paraske och Adolf Neovius Nina Sailo, 1983

Larin Paraske (1834–1904) är en av Finlands mest kända runosångare. Tusentals av hennes runometriska sångverser, ordspråk och gråtkväden har sparats. Teologen och folkloristen Adolf Neovius lärde känna Paraske i Sakkola 1887 och började spela in verser som hon sjöng. Samarbetet med Paraske fortsatte när Neovius fick en tjänst i Borgå. Paraske bodde huvudsakligen i Borgå 1891–1894 och blev en berömdhet. Bland annat Eero Järnefelt och Albert Edelfelt målade hennes porträtt och Jean Sibelius hörde henne sjunga.

8 Albert Edelfelt, Ville Vallgren, 1934

Albert Edelfelt (1854–1905), född på Kiala gård i Borgå, är en av Finlands mest betydande och älskade bildkonstnärer. Edelfelt gjorde en internationell karriär och bodde och arbetade länge i Paris och vid det kejserliga hovet i Ryssland. På somrarna återvände han till Haiko i Borgå, sin mamma och sina systrar och målade i sin sommarateljé. I Haiko skapades många verk med Borgå som tema, som Ett barns likfärd, Lekande gossar på stranden och Borgå sett från Borgbacken.

*Bekanta dig närmare med
Albert Edelfelts Borgå:*

*Albert Edelfelts ateljé
www.albertedelfeltinateljee.fi*

9 Minnesmärken över krigen på 1900-talet

I Borgå finns två minnesmärken tillägnade offren för finska inbördeskriget 1918. Frihetsstatyn på Domkyrkans gård och minnesmärket De som stupat för sin övertygelse på Näse begravningsplats. På begravningsplatsen finns också en hjältegravgård för vinter- och fortsättningskrigets offer, vars minnesmärke är ett högt träkors ritad av Lennart Segerstråle.

Näse begravningsplats som togs i bruk i slutet av 1700-talet är en av Finlands äldsta och där finns många gravmonument skapade av ett flertal skulptörer.

10 Pestminnesmärket

Pestepidemin som härjade i Europa spred sig till Borgå 1710 med fartyg som avgått från Tallinn. Det fanns inget känt botemedel mot sjukdomen och dödligheten var extremt hög. I Borgå dog 652 personer i pesten, vilket var ungefär hälften av stadens befolkning. De begravdes på Näsebacken, som vid den tiden låg i utkanten av staden. Samtidigt användes Näsebacken för första gången som begravningsplats.

11 Gabriel Linsén, Alpo och Nina Sailo, 1959

Gabriel Linsén (1838–1914) var kompositör, musiker och körledare. Hans mest kända komposition är En sommardag i Kangasala, baserad på en text av Zacharias Topelius. I Borgå arbetade Linsén som musiklejare vid lyceet och som organist i den finska kyrkan. Linsén var en produktiv kompositör som skrev cirka 80 kör- och solosånger. Gabriel Linsén bodde med sin fru, fotografen Natalia, och sin familj nära parken i det så kallade Boreniuska huset på Berggatan 9. Natalia Linsén har i sina fotografier förevigat Borgå vid sekelskiftet 1800–1900.

12 Fredrika Runeberg, Gunnar Elfgrén, 1957

Fredrika Runeberg (1807–1879) var nationalskalden J. L. Runebergs fru och producerade även själv mångsidig litteratur. Hon anses ha författat den första finska historiska romanen. Dessutom var Fredrika tidningsredaktör och skrev ställningstaganden till kvinnofrågor, konst och språkfrågor. Hon publicerade sina skrifter under pseudonym. Skulpturen står bredvid familjens långvariga hem på Krämaregatan 8.

13 Monument över Kungliga gardets regemente, Lennart Segerstråle, 1939

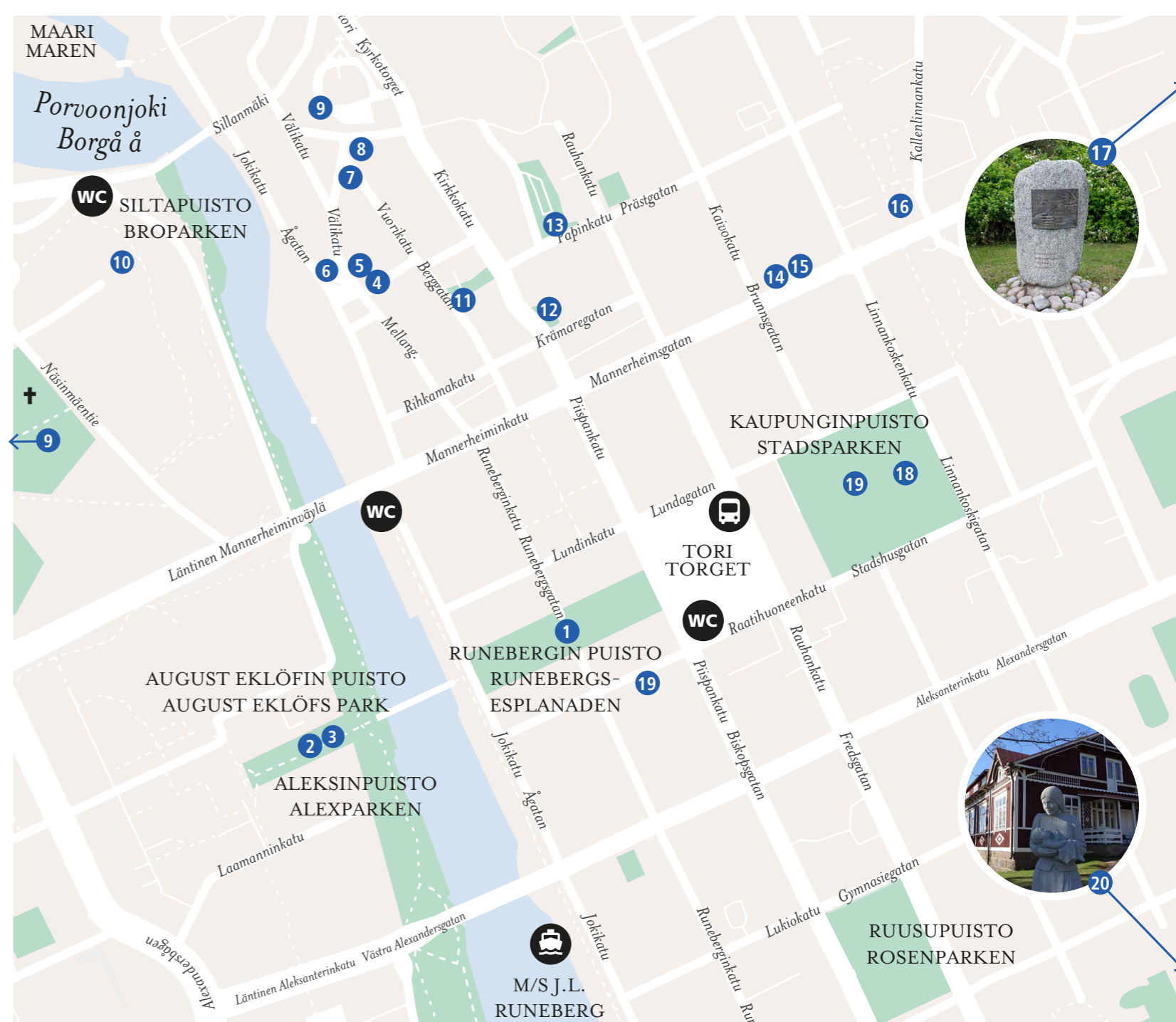
I början av 1800-talet var Finland en del av konungariket Sverige. Gränsen mellan Sverige och Ryssland gick vid Abborfors, endast cirka 40 km från Borgå. Kungliga gardets regemente kom 1803–1805 för att bevaka gränstrakten. Trehundra av soldaterna inkvarterades i Borgå och resten på landsbygden. Soldaternas antal var betydande eftersom Borgås befolkning var cirka två tusen. Regementet donerade minnesmärket som tack till Borgå stad och dess invånare för att de inkvarterat soldaterna i två års tid.

14 Skördemännen, Aimo Tukiainen, 1945

Reliefen Skördemännen finns på väggen av fastigheten som kallas WSOY-huset. Verket hedrar minnet av fortsättningskrigets bomboffer. I augusti 1941 dödades en bomb som föll på förlagets gård nästan 30 personer som var på väg till bombskyddet under byggnaden. Dessutom skadades tiotals personer. Offren är begravda på Borgå Hjaltegravgård.

15 Werner Söderström, Oskari Jauhainen, 1960

Werner Söderström (1860–1914) var en föregångare inom den finskspråkiga förlagsverksamheten. Hans far hade varit bokhandlare i Borgå och Werner köpte faderns tryckeri och utvidgade det. I slutet av 1800-talet var WSOY den viktigaste förläggaren av finskspråkig litteratur. Statyn föreställer Werner Söderström sittande framför sitt kvartersstora förlagshus och tryckeri. WSOY:s förlags- och tryckeriverksamhet upphörde i Borgå på 1990-talet och flyttades till Helsingfors.

16 Ordens födelse, Jukka Tuominen, 1996

I Borgå har tryckeribranschen och andra bokrelaterade industrier varit viktiga arbetsgivare. En tredelad skulpturgrupp påminner om detta arv. Den ligger i parken bredvid huvudbiblioteket och det gamla förlagshuset för förlagsbolaget WSOY. Bokarbetarna brukade samlas i parken under sina pauser och vid skiftbyten.

17 Minnesmärke för de evakuerade från Karelen, Jarmo Vellonen, 1999, Viborgsskvären

Efter vinter- och fortsättningskriget blev Borgåtrakten en ny hembygd för cirka 5 000 karelare som hade förlorat sina hem. De kareliska föreningarna i Borgå startade i slutet av 1990-talet ett projekt för att uppföra ett minnesmärke. Verkets bildmotiv är två händer, varav den ena representerar det livsverk som karelerna tvingades lämna bakom sig. Den andra handen symboliserar Borgåbornas hjälpande hand.

18 Fiskpojken, Pekka Alava, 1947

Fiskpojken är den enda fontänskulpturen i Borgå. Förlagsbolaget WSOY donerade verket till Borgå stad 1946 stadens 600-årsjubileum till ära. Donationen var avsedd för anläggningen av en lekplats och bassäng för att glädja barnen. Verket beställdes av Pekka Alava, en anställd på WSOY, som också var skulptör.

19 Johannes Linnankoski, Kalervo Kallio, 1946

Johannes Linnankoski (egentligt namn Vihtori Peltonen 1869–1913) var en författare och redaktör född i Askola som tog ställning i aktuella frågor såsom språkpolitik samt torparnas och arbetarnas rättigheter. Hans mest kända roman är Sängen om den eldröda blomman, som också har filmatiserats. I Borgå är Linnankoski mest känd som grundare och chefredaktör för tidningen Uusimaa, och han tog också initiativet till att grunda ett finskspråkigt läroverk, som idag är känt som Linnankosken lukio. På gymnasiebyggnadens vägg finns en av Heikki Varja utformad relief, som avbildar läroverkets grundande. Verket publicerades 1970, skolans 75-årsjubileum till ära.

20 Alva Forsius, Marko Vaher, 2016

Alva Forsius (1866–1935) var barmorska och kvinnosakskvinna och ägnade sitt liv åt att förbättra livet för kvinnor och barn. Hon grundade ett förlossningsjukhus i Borgå och det första hemmet i Finland som var avsett för ensamstående mödrar och deras barn. Idag fungerar det tidigare förlossningsjukhuset som ett vandrarhem på Linnankoskigatan 1 och i huset mittemot, som var huset för mödrar och barn, finns ett daghem.

Konstnärernas stad

Borgå har genom tiderna varit hem för exceptionellt många konstnärer och inflytelserika personer inom finländsk kultur, och staden är det också idag. Dagens konstnärer fortsätter att berika Borgås kulturarv genom sitt arbete och du kan njuta av deras konst både i stadsmiljön och som en del av olika evenemang.

Många framstående personer från gångna tider lever vidare i stadsbilden i form av minnesstatyer och minnesmärken. Du kan möta dem i parker och i närheten av de byggnader där de en gång i tiderna bodde och arbetade.

Gå i fotspåren av konst- och kulturskaparna och upptäck deras Borgå!

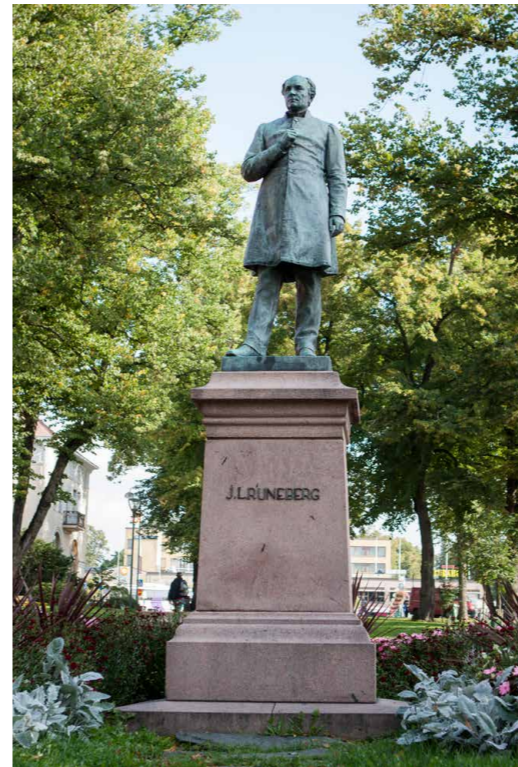
Werner Söderström, Oskari Jauhainen, 1960

Borgås utveckling till en kulturstad

Under 1800-talet tog Borgås kulturella och sociala liv fart. Kulturpåverkare, som J. L. Runeberg med familj, flyttade till staden. Under senare hälften av århundradet framträdde en ny generation konstnärer och kulturpåverkare, som hade sina rötter i Borgå. Många av dem har förevigats i minnesstatyer i sin hemstad. Borgås betydelse som en konstnärstad avspeglas i att flera monument är skapade av lokala konstnärer.

Johan Ludvig Runeberg, Walter Runeberg, 1885

Ruttens tillgänglighet

Många av verken finns i Gamla Borgå, vars gator och torg huvudsakligen är av kullersten. Rådhusorget är ojämnt och sluttar mot floden. Området har också höjdskillnader. Verken i parkerna är tillgängliga för alla. I parkerna, på torgen och längs åstränderna finns bänkar, där man kan vila sig.

För mer detaljerad information om objektens tillgänglighet besök adressen: www.visitporvoo.fi/sv/tillganglighet/

Den historiska scenen

Borgå är en av Finlands äldsta städer och har varit skådeplatsen för många historiska händelser. Borgås läge vid kusten och goda trafikförbindelser gjorde staden redan tidigt till ett centrum för handel och religiöst liv. Dessutom har både svenska och ryska arméns förband inkvarterats i staden under olika århundraden. Många minnesmärken berättar om stadens historia och de händelser som har påverkat invånarnas liv.

Borgå fick stadsrättigheter på 1300-talet och är en av Finlands äldsta städer.

Konst och historiskt bemärkta personer

Vill du veta mer?
Läs närmare beskrivningar om verken
och hitta mer konst på nätet

[borgå.fi/kultur](http://borga.fi/kultur)

Minnesmärkenas
Borgå

PORVOO BORGÅ

Fredrika Runeberg, Gunnar Elfgren, 1957

KARTA